

4. Кримінально-процесуальний кодекс Республіки Казахстан від 4 липня 2014 р. № 231-V ЗРК. Інформаційно-правова система нормативних правових актів Республіки Казахстан. Дата оновлення: URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1400000231> (дата звернення: 27.03.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-318-0-36>

Маршалек К. О.,
аспірант кафедри публічного права
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

**ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ
НА ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ
ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ
ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ,
ЯКІ ВЧИНЯЮТЬСЯ ОСОБАМИ ПОХИЛОГО ВІКУ**

Вплив соціальних умов життя та їхніх суперечностей на характер морального формування людини є визначальним, а отже, саме тут слід шукати детермінанти злочинності загалом і людей похилого віку зокрема. Кримінологічна детермінація є різновидом соціальної детермінації. Процес прийняття рішення включає в себе причини, умови та кореляти. Пропонуємо поділити детермінанти злочинності серед осіб похилого віку на групи

1. Фактори, що формують злочинність серед людей похилого віку (наприклад, сім'я, найближче оточення, негативний вплив засобів масової інформації, недоліки шкільного та домашнього виховання)

2. Умови, що полегшують вчинення злочину (недоліки в організації, які допомагають тим, хто вже сформував антисоціальну орієнтацію, «технічно» реалізувати свої злочинні наміри)

3. Обставини, що мають значення для поведінки жертв злочинів. На формування особи впливає весь комплекс відносин, в які вона вступає з іншими людьми. Розглянемо окремі фактори що впливають на вчинення кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості, що вчиняються особами похилого віку.

СТАТЬ

Розглянемо окремі фактори що впливають на вчинення кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості, що вчиняються особами похилого віку.

В соціумі прийнято вважати, що досліджувані правопорушення найчастіше скоюють чоловіки. Згідно статистичних даних, відсоток правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості, що вчиняються чоловіками становить 99,3%, а жінок на противагу цього всього 0.7% [1].

Згідно статистики Генеральної прокуратури України за 2018–2022 рік, в 2018 – 0 жінок, 326 чоловіків, 2019 – 1 жінок, 403 чоловіків, 2020 – 6 жінок, 389 чоловіків, 2021 – 1 жінок, 417 чоловіків, 2022 – 5 жінок, 267 чоловіків [1].

Крім того, згідно численних досліджень чоловіки більш схильні до психопатології, що відзначається вже в юному віці: хлопці частіше страждають від сексуальних розладів, дівчата – від розладів особистості, а також хлопці більш сприйнятливі до сімейної патології, що призводить до антисоціальної поведінки. У чоловіків похилого віку переважають розлади особистості, а також злочинність і психопатологія [2].

Останнім часом жіноча злочинність зростає в усьому світі, причому жінки скоюють все більше злочинів, пов'язаних з агресією.

Незважаючи на таку стрімку «фемінізацію» загальної злочинності, в сексуальних злочинах все ще домінують чоловіки.

АГРЕСІЯ

Усі теорії щодо причин агресії можна умовно поділити на три групи: біологічні, психологічні та соціальні. Крім того, існують також теорії, які визначають агресію багатофакторно.

Вважається, що сталість сексуальної поведінки людини визначається її особливим сприйняттям ситуації. Якщо суб'єкт отримує пороговий сигнал щодо типової ситуації та інтерпретує його певним чином, то нова ситуація призводить до агресивної поведінки, коли механізми контролю поведінки слабкі, а навички реагування на стрес агресією закріплені.

Дослідження популяції агресивних людей показали, що вони мають слабкий антистресовий захист, неадекватну агресію, імпульсивність, слабкий самоконтроль, підвищену готовність до страху, зосередженість на сьогоденні та розвиток м'язового типу.

В агресивних особистих історіях виявлено кілька типових аспектів: сильний емоційний зв'язок з матір'ю, але нехтування особистістю матері, страх перед батьком, нездатність до розвитку тривалих чуттєвих стосунків, розділення сексуальної та чуттєвої сфер, сексуальний егоцентризм, агресивні форми сексуального контакту (через страх залежності від жінки), безладні статеві зв'язки (через неусвідомлену потребу в сексуальних стосунках, де фізичний контакт замінює чуттєвий.

Аналіз літератури на цю тему показує, що чоловіки більш схильні до агресії по відношенню до своїх дружин і більш агресивні по відношенню до домінуючого подружжя в сім'ї пише з цього приводу, що «існує чіткий взаємозв'язок між владою і агресією». Водночас, домінуюча позиція в сім'ї не гарантує покірності другого з подружжя; навпаки, вона породжує незадоволення і, можливо, особливо за сприятливої ситуації, вони завжди готові відповісти в агресивний спосіб. Найяскравіше це виражено у випадку з бунтівними чоловіками, які займають підлегле становище в сім'ї.

Вони схильні ставати агресивними, коли об'єктивна оцінка супротивника (його фізичної сили) дає їм шанс на перемогу. Багато дослідників вважають, що отримання особистого досвіду агресії в дитинстві сприяє його збереженню і передачі між поколіннями [4].

Агресія може бути як особливістю патологічного розвитку особистості, так і формою реагування людини на загрозу. Специфіка процесу чоловічої соціалізації сприяє широкому поширенню агресії серед чоловіків, і в цьому середовищі агресія часто сприймається як один із стереотипів чоловічої поведінки. Безсумнівно, агресія також має певні культурні стимули.

Популяризація агресії та злочинності має небажані наслідки, які проявляються, зокрема, у вигляді психозів, страху, поклоніння суперменом та зростання рівня агресії в суспільстві.

АЛКОГОЛЬ

Питання впливу алкоголю як на агресію, так і на сексуальне насильство широко обговорюється в літературі. Багато дослідників писали про вплив алкоголю на вивільнення сексуальної агресії і, таким чином, сприяння сексуальному.

Водночас вважається, що алкоголь підвищує сексуальну агресію, особливо у чоловіків похилого віку, і цей ефект однаковою мірою стосується і тих, хто не є залежним від алкоголю [5]. Часто підкреслюється зв'язок між алкогольною залежністю та інцестом. Водночас, поширеність алкоголізму серед осіб, які вчинили інцест, у різних публікаціях оцінюється по-різному. Більшість злочинців цієї категорії страждають на алкогольну залежність, в той час як інші дані свідчать, що алкогольна залежність, є у меншій кількості осіб похилого віку.

Багато авторів вважають алкоголізм і алкоголізм злочинця основними факторами, що спонукають до згвалтування .

Відповідно до досліджень медиків зв'язок між алкоголем і злочинністю зумовлений такими механізмами: алкоголь знімає гальмівний вплив кори головного мозку на злочинну та девіантну поведінку; під впливом алкоголю відбуваються зміни в нейромедіаторних системах, які сприяють розвитку агресивної поведінки;

хронічний алкоголізм призводить до дисфункції кори головного мозку, зокрема скроневої кори, тієї частини кори, яка сприяє поведінковій патології.

Можливо також визначити, ще низку інших факторів соціального й економічного характеру

Список використаних джерел:

1. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. Генеральна прокуратура України. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=114141&libid=100820&c=edit&_c=fo

2. Ihsan Al-Isaa: Gender and psychopathology, Academic Press, New York 1982.

3. Петечел О. Ю. Види агресії та їх кримінально-правова оцінка. *Актуальні проблеми кримінального права, кримінального процесу та криміналістики (на вшанування Ганса Гросса)*: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції 29 січня 2016 року. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. С. 45-47.

4. Петечел О. Ю. До питання про розуміння змісту поняття «агресія» *Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина*: Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і аспірантів 13–14 травня 2016 року. Івано-Франківськ, 2016. С. 8–13.

5. C. Livingston, M. Me Intyre: Sexuality and alcoholism: w: Woods: Human sexuality, s. 415–434.